

SYSTEMY EDUKACJI W EUROPIE – STAN OBECNY I PLANOWANE REFORMY

AUSTRIA

1. Populacja uczących się i język nauczania

Na początku 2003 r. populacja uczących się stanowiła ok. 56% ludności w wieku do 29 lat, a w wieku kształcenia obowiązkowego było 838 000 dzieci i młodzieży. Językiem nauczania jest głównie język niemiecki, ale w regionach zamieszkałych przez mniejszości językowe kształcenie na poziomie podstawowym w placówkach dwujęzycznych prowadzi się częściowo w języku niemieckim i częściowo w języku słoweńskim, węgierskim lub chorwackim.

2. Administracja i finansowanie edukacji

W roku szkolnym 2002/03 do państwowych placówek edukacyjnych uczęszczało ok. 89% uczniów i studentów, a do placówek prywatnych – pozostałe 11%.

Odpowiedzialność za uchwalanie i wdrażanie przepisów prawnych jest podzielona między federację (*Bund*) i kraje związkowe – Landy (w których zadania te są realizowane przez Parlamenta Landów i *Ämter der Landesregierungen*). W określonych sprawach, wymienionych w Konstytucji, szczebel federalny wyznacza ogólne ramy, natomiast wdrażaniem szczegółowych przepisów zajmują się Parlamenta Landów (*Landtage*). Szczebel federalny odpowiada całościowo za system edukacji, a w tym m.in. za praktycznie wszystkie aspekty organizacji szkół, organizację kształcenia w szkołach, szkoły prywatne oraz wynagrodzenia i uprawnienia emerytalne kadry edukacyjnej.

Jeśli chodzi o nadzór administracyjny, za szkolnictwo podstawowe, średnie i wyższe odpowiada Ministerstwo Edukacji, Nauki i Kultury, natomiast za przyuczenie do zawodu w zakładach pracy – Ministerstwo Gospodarki i Pracy. Landy odpowiadają głównie za organizację kształcenia obowiązkowego w sektorze publicznym. Wspierają gminy w tworzeniu i prowadzeniu szkół na tym poziomie, przekazując fundusze na budowę szkół, którymi zarządzają. Landy ponoszą wyłączną odpowiedzialność za żłobki i przedszkola. Szkoły mają pewną autonomię w zakresie zarządzania budżetem i mogą w pewnej mierze dostosowywać program nauczania do potrzeb lokalnych. Inspekcje przeprowadzają inspektorzy szkolni działający na szczeblu Landów (wspomagani przez okręgowych inspektorów szkolnych – w przypadku szkół prowadzących kształcenie obowiązkowe i inspektorów specjalizujących się w poszczególnych przedmiotach – w przypadku szkół kształcących na poziomie średnim II stopnia).

Na mocy Ustawy o uniwersytetach z 2002 r., uniwersytety zostały przekształcone z instytucji federalnych w podmioty prawa publicznego, które nie podlegają już administracji federalnej. Fundusze federalne przyznaje się w formie trzyletnich globalnych budżetów, opartych na umowach o usługach publicznych; dzięki pełnej zdolności prawnej uczelnie mają prawo korzystać również z innych źródeł finansowania. *Fachhochschulen* mogą być prowadzone przez jednostki terytorialne i prywatne podmioty prawne. Obecnie studia w *Fachhochschulen* są finansowane głównie przez rząd federalny na podstawie zatwierdzonej liczby miejsc.

3. Edukacja przedszkolna

Dzieci w wieku do 3 lat mogą uczęszczać do żłobka (*Krippe*), jeśli taka placówka istnieje w danym miejscu, a dzieci w wieku od 3 do 6 lat – do przedszkola (*Kindergarten*). Za organizację tych placówek i decyzje dotyczące opłat odpowiadają Landy lub instytucje prywatne (prowadzące te placówki). W roku szkolnym 2003/04 do placówek przedszkolnych uczęszczało 65,6% ogółu 3-latków, 90,4% ogółu 4-latków i 94,9% ogółu 5-latków.

4. Kształcenie obowiązkowe

a) Etapy

(<i>Volksschule</i> lub <i>Grundschule</i>) – szkoła podstawowa	Wiek: 6-10 lat
Szkoła średnia I stopnia <i>Volksschule</i> (szkoła podstawowa – poziom wyższy) <i>Hauptschule</i> (ogólnokształcąca szkoła średnia I stopnia) <i>Allgemein bildende höhere Schule</i> (ogólnokształcąca szkoła średnia o profilu akademickim – I stopień)	Wiek: 10-14 lat
Klasa IX <i>Polytechnische Schule</i> (szkoła politechniczna – prowadząca wstępne roczne kształcenie zawodowe; tzw. rok przedzawodowy) Lub dowolna inna szkoła średnia II stopnia	Wiek: od 14 lat
<i>Sonderschule</i> (szkoła specjalna): W ogólnokształcącej szkole specjalnej wyodrębnia się poziomy I i II oraz cykl wyższy. Wyspecjalizowane oddziały dla dzieci z upośledzeniami fizycznymi, upośledzeniami mowy, niedosłyszących, głuchych, niedowidzących, niewidomych, z upośledzeniami w stopniu głębokim i nieprzystosowanych. Uczniowie mogą uczęszczać do szkoły specjalnej przez cały okres kształcenia obowiązkowego.	Wiek: 6-15 lat

Kształcenie jest obowiązkowe przez dziewięć lat i rozpoczyna się w wieku 6 lat.

b) Kryteria przyjęć

Dzieci rozpoczynające naukę w szkole podstawowej muszą ukończyć 6 lat do 1 września roku, w którym rozpoczynają I klasę. Dzieci urodzone pomiędzy 1 września i 31 grudnia mogą rozpocząć naukę wcześniej, jeżeli są dostatecznie dojrzałe umysłowo i fizycznie.

Przejęcie do szkoły średniej I stopnia wymaga ukończenia z pozytywnymi ocenami IV klasy szkoły podstawowej. Do *allgemein bildende höhere Schule* przyjmuje się na podstawie wyników w nauce lub wyników sprawdzianu wstępnego. Kształcenie obowiązkowe jest bezpłatne we wszystkich szkołach, z wyjątkiem prywatnych.

Do szkoły specjalnej przyjmuje się na podstawie oficjalnego zaświadczenia potwierdzającego specjalne potrzeby edukacyjne ucznia.

c) Dzienny/tygodniowy/roczny wymiar zajęć

Rok szkolny obejmuje 180 dni (5 dni w tygodniu) i trwa – zależnie od Landu – od pierwszego lub drugiego poniedziałku września do soboty pomiędzy 28 czerwca a 4 lipca, lub pomiędzy 5 lipca a 11 lipca. Szkoły są czynne przez pięć lub sześć dni w tygodniu.

Tygodniowy wymiar zajęć wynosi od 20 lekcji (w szkole podstawowej) do 35 (w kolegiach techniczno-zawodowych). Lekcja trwa 50 minut. W 2002 r. minimalny roczny wymiar zajęć dydaktycznych wynosił około 630 godzin dla dzieci w wieku 7 lat, 750 godzin – dla dzieci w wieku 10 lat, 870 – w szkole średniej I stopnia i 960 – w szkole średniej II stopnia.

d) Wielkość klas/podział uczniów na klasy

Klasy mogą liczyć maksymalnie 30 uczniów, a minimalnie – 10 uczniów w szkole podstawowej oraz 20 w ogólnokształcącej szkole średniej (*Hauptschule*) i w IX klasie w szkole politechnicznej. Uczniów dzieli się na klasy według wieku, ale w przypadku języka niemieckiego, matematyki i nowożytnych języków obcych na poziomie średnim (w ogólnokształcącej szkole średniej i szkole politechnicznej) kryterium podziału może stanowić również poziom zdolności. Szkoły politechniczne dzielą też uczniów

w przypadku tych przedmiotów według zainteresowań (lub profilu/dziedziny kształcenia). W szkołach podstawowych wszystkich przedmiotów, z wyjątkiem religii i prac ręcznych, uczy na ogół jeden nauczyciel, a lekcje w szkołach średnich prowadzą nauczyciele przedmiotu.

W szkołach specjalnych maksymalna liczba uczniów w klasie wynosi:

- w szkołach specjalnych dla uczniów niewidomych, głuchych i głęboko upośledzonych – 8,
- w szkołach specjalnych dla uczniów niedowidzących i niedosłyszących oraz w szkołach prowadzących kształcenie wyrównawcze – 10,
- w innych szkołach – 15.

e) Programy i treści nauczania

Na podstawie projektów opracowywanych przez grupy robocze ds. programów nauczania Ministerstwo Edukacji, Nauki i Kultury przygotowuje ramowy program nauczania, który następnie konsultuje z organami edukacyjnymi na szczeblu okręgów i prowincji, oraz organizacjami przedstawicielskimi nauczycieli.

Ministerstwo zatwierdza również podręczniki. Szkoły same wybierają podręczniki i mogą w pewnym zakresie dostosowywać program nauczania do lokalnego kontekstu. Przedmiotami obowiązkowymi w szkole podstawowej są: religia, wprowadzenie do przedmiotów ścisłych, język niemiecki, czytanie, pisanie, matematyka, wychowanie muzyczne, wychowanie plastyczne, robótki ręczne/prace techniczne, wychowanie fizyczne, nowożytny język obcy i bezpieczeństwo drogowe (bez ocen).

Począwszy od roku szkolnego 2003/04, we wszystkich szkołach podstawowych obowiązkowo uczy się nowożytnego języka obcego już od I klasy. W szkole średniej I stopnia uczniowie kontynuują naukę tych przedmiotów, a dodatkowo uczą się przedmiotów ścisłych i technicznych.

W sprawach określonych w przepisach prawnych funkcje doradcze i decyzyjne sprawuje specjalny komitet złożony z nauczycieli i rodziców (a w szkole średniej I i II stopnia – również z uczniów).

Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi kształcą się według programów nauczania szkoły podstawowej lub średniej ogólnokształcącej, lub ogólnokształcącej szkoły średniej I stopnia o profilu akademickim, jeżeli są w stanie osiągnąć zakładane cele kształcenia bez nadmiernego obciążenia. We wszystkich innych wypadkach realizuje się program nauczania szkoły specjalnej, dostosowany do ich upośledzeń. Istnieją specjalne programy nauczania dla ogólnokształcących szkół specjalnych (dla uczniów z upośledzeniami ruchowymi i uczniów mających trudności w nauce), szkół specjalnych dla dzieci niewidomych, szkół specjalnych dla dzieci głuchych oraz szkół specjalnych dla dzieci z głębokimi upośledzeniami.

f) Ocena, promocja i kwalifikacje

W ramach kształcenia obowiązkowego nie przeprowadza się żadnych formalnych egzaminów zewnętrznych. Ocena dokonywana przez nauczycieli opiera się na udziale uczniów w zajęciach klasowych oraz prezentacjach ustnych, pracach pisemnych, praktycznych i graficznych. Uczniowie szkół podstawowych obowiązkowo przystępują do testów pisemnych (sprawdzianów szkolnych) z języka niemieckiego i matematyki w klasie IV.

Promocja do następnej klasy zależy na ogół od wyników ze wszystkich przedmiotów (z wyjątkiem promocji w szkole podstawowej lub sytuacji, gdy uczeń uzyskał niedostateczną ocenę z jednego tylko przedmiotu).

Uczniowie otrzymują wykaz otrzymanych ocen na zakończenie każdego semestru i roku szkolnego.

Uczniowie mogą uczęszczać na lekcje języka niemieckiego i matematyki w niższej lub wyższej klasie, jeżeli takie rozwiązanie jest bardziej odpowiednie z punktu widzenia ich poziomu wiedzy i umiejętności.

W szkołach ogólnokształcących uczniowie mający specjalne potrzeby edukacyjne mogą zostać przeniesieni do wyższej klasy, jeżeli zapewnia im to lepsze możliwości całościowego rozwoju; o przeniesieniu decyduje rada klasowa.

5. Szkolnictwo średnie II stopnia i policealne

a) Rodzaje kształcenia

Szkolnictwo średnie II stopnia	Wiek
<i>Allgemein bildende höhere Schule</i> (ogólnokształcąca szkoła średnia o profilu akademickim – II stopień)	14*-18 14*-15
<i>Polytechnische Schule</i> (szkoła politechniczna – prowadząca wstępne roczne kształcenie zawodowe; tzw. rok przedzawodowy)	14+*
<i>Berufsbildende mittlere Schule</i> (szkoła techniczno-zawodowa)	14*-19
<i>Berufsbildende höhere Schule</i> (kolegium techniczno-zawodowe)	
<i>Bildungsanstalten für Kindergartenpädagogik/Sozialpädagogik</i> (szkoły przygotowujące nauczycieli przedszkolnych i pozadydaktyczny personel szkolny)	14*-19 15+
<i>Berufsbildende Pflichtschule</i> (szkoła zawodowa prowadząca kształcenie w niepełnym wymiarze)	
Szkolnictwo policealne – <i>Kolleg</i>	18-20

* Wprawdzie uczniowie rozpoczynają naukę w tych szkołach w wieku 14 lat, okres kształcenia obowiązkowego kończy się, gdy osiągną wiek 15 lat.

b) Kryteria przyjęć

W IX klasie uczniowie wybierają jeden z wielu profili w ramach kształcenia ogólnego lub techniczno-zawodowego w szkole średniej II stopnia. Przejście wymaga ukończenia VIII klasy i jest również uzależnione od dotychczasowych ocen. Kandydaci, którzy nie spełniają kryteriów dotyczących ocen, obowiązkowo przystępują do wstępnego sprawdzianu.

Wyjątek stanowią szkoły przedzawodowe, które przyjmują uczniów po VIII klasie bez świadectwa ukończenia szkoły średniej I stopnia. Chodzi bowiem o jak najlepsze przygotowanie uczniów do podjęcia w późniejszym terminie kształcenia zawodowego (w ramach dualnego systemu kształcenia) lub przejścia do szkoły kształcącej na wyższym poziomie.

Po ukończeniu dziewięciu lat kształcenia obowiązkowego, uczniowie mogą zawrzeć z pracodawcą umowę o przyuczenie do zawodu, przy czym w przypadku uczniów niepełnoletnich wymaga to zgody rodziców. Uczeń-terminator staje się równocześnie uczniem obowiązkowej szkoły techniczno-zawodowej.

c) Programy i treści nauczania

(Zob. też: pkt 4 (e) wyżej.) Programy nauczania na tym poziomie zależą od wybranego profilu kształcenia, ale ogólny obowiązkowy program nauczania obejmuje język niemiecki, matematykę i nowożytny język obcy.

W szkołach przedzawodowych kładzie się nacisk na orientację zawodową i podstawowe przygotowanie zawodowe w określonych specjalizacjach – zgodnie z podziałem na takie szerokie dziedziny zawodowe, jak technika i handel, handel i praca biurowa oraz usługi i turystyka.

Szkoły i kolegia techniczno-zawodowe prowadzą kształcenie w wielu różnych dziedzinach i specjalizacjach. Istotne znaczenie mają konsultacje z partnerami społecznymi, ponieważ programy nauczania obejmują zarówno teoretyczne przedmioty zawodowe, jak i kształcenie praktyczne.

Nauczyciele mają swobodę w doborze metod kształcenia. W programach nauczania kładzie się nacisk na podmiotowość ucznia, prace projektowe, zajęcia międzyprzedmiotowe oraz możliwość zdobycia kluczowych kwalifikacji.

Również na tym szczeblu podręczniki i inne materiały wybiera samodzielnie szkoła.

d) Ocena, promocja i kwalifikacje

(Zob. też: pkt 4 (f) wyżej.) Uczniowie, którzy zdali egzamin na zakończenie *allgemein bildende höhere Schule*, otrzymują świadectwo maturalne (*Reifeprüfungszeugnis*).

Uczniowie-terminatorzy otrzymują świadectwo ukończenia kształcenia w niepełnym wymiarze w szkole. Mogą przystąpić do egzaminu kończącego przyuczenie do zawodu przed komisją złożoną z przedstawicieli pracodawców i pracowników. Świadectwo *Lehrabschlussprüfungszeugnis* uprawnia do podjęcia pracy w niektórych zawodach, przyjęcia na kursy dla brygadzystów i mistrzów, przystąpienia do egzaminów umożliwiających uzyskanie dyplomu zawodowego i przyjęcia na kursy dla „pracujących osób dorosłych”, jak również przystąpienia do egzaminu *Berufsreifeproofung* (uprawniającego do podjęcia studiów na wszystkich kierunkach bez dodatkowych kwalifikacji zawodowych) i *Studienberechtigungsprüfung* (egzaminu wstępnego na studia na określonych kierunkach – zob. pkt 6).

Uczniowie, którzy ukończyli kształcenie trwające od roku do 2 lat, otrzymują świadectwo ukończenia wstępnego kształcenia zawodowego („kształcenia przedzawodowego”).

Uczniowie w 3- i 4-letnich szkołach techniczno-zawodowych przystępują do egzaminu końcowego (pisemnego/praktycznego i ustnego). Świadectwo ukończenia tej szkoły uprawnia do wykonywania określonych zawodów regulowanych i uzyskania kwalifikacji na wyższym poziomie, np. po zdaniu egzaminu *Berufsreifeproofung*.

Po ukończeniu 5-letniego cyklu kształcenia, uczniowie mogą przystąpić do egzaminu *Reife- und Diplomprüfung*, składającego się z części pisemnej/praktycznej i ustnej, który prowadzi do podwójnych kwalifikacji – kwalifikacji uprawniających do podjęcia studiów w uczelni na wszystkich kierunkach oraz kwalifikacji zawodowych bezpośrednio uprawniających do podjęcia pracy na stanowiskach kierowniczych średniego szczebla (uznawanych za kwalifikacje na poziomie dyplomowym w UE).

Decyzję o skierowaniu uczniów na egzamin *Reife (-und Diplom)prüfung* podejmują nauczyciele przedmiotów, a zatwierdzają regionalne władze szkolne (Regionalne Komisje Szkolne), działające na szczeblu Landu. Prace są oceniane przez wychowawcę klasy. Egzamin ustny zdaje się przed komisją złożoną z egzaminujących nauczycieli, których nadzoruje przewodniczący komisji spoza szkoły i dyrektor szkoły.

Uczniowie kończący kształcenie na poziomie policealnym przystępują do *Diplomprüfung*, umożliwiającego uzyskanie kwalifikacji zawodowych.

6. Szkolnictwo wyższe

a) Rodzaje uczelni

Studia wyższe są prowadzone w następujących uczelniach:

- uniwersytety, włącznie z uniwersytetami prowadzącymi studia na kierunkach artystycznych,
  - *Fachhochschulen* (wyższe szkoły techniczne/zawodowe),
  - Uniwersyteckie Centrum Kształcenia Ustawicznego – Dunajski Uniwersytet w Krems (*Donau-Universität Krems*),
  - uczelnie prywatne (po uzyskaniu akredytacji),
  - *Pädagogische Akademien i Berufspädagogische Akademien* (kolegia nauczycielskie prowadzące kształcenie ogólne i zawodowe),
  - *Akademien für gehobene technisch-medizinische Dienste und Hebammenakademien* (kolegia dla techników medycznych i kolegia dla położnych)
- oraz
- szereg placówek edukacyjnych prowadzących studia typu uniwersyteckiego.

b) Warunki wstępu

Kandydaci na studia w uniwersytetach i akademiach muszą posiadać *Reifeprüfungszeugnis* (lub *Reife- und Diplomprüfungszeugnis*, *Berufsreifeproofungszeugnis* lub *Studienberechtigungsprüfungszeugnis* – w przypadku studiów na określonych kierunkach) ze szkoły średniej II stopnia. Na niektórych kierunkach obowiązują również dodatkowe egzaminy. Wszyscy kandydaci na studia w uniwersytetach sztuk pięknych i uniwersytetach muzycznych muszą zdać egzamin wstępny. Warunkiem przyjęcia na studia w *Fachhochschule*, w których na ogół obowiązkowo zdaje się egzamin wstępny, jest posiadanie *Reifeprüfungszeugnis* lub równorzędnego świadectwa, lub też odpowiednich kwalifikacji zawodowych oraz zdanie dodatkowych egzaminów, jeśli obowiązuje taki wymóg.

Za studia na uniwersytecie i w *Fachhochschule* pobiera się na ogół czesne w wysokości 363,36 euro za semestr w przypadku studentów z Austrii oraz innych krajów UE i EOG i 727,27 euro w przypadku studentów zagranicznych z innych krajów (przepisy przewidujące zwolnienie z opłat i zwrot kosztów w znacznej wysokości mają zastosowanie do studentów z krajów rozwijających się i studentów odbywających studia w ramach programów wymiany).

Czesnego nie pobiera się na ogół w *medizinisch-technische Akademien* (kolegiach dla techników medycznych) i *Hebammenakademien* (kolegiach dla położnych).

c) Kwalifikacje

Studia w *Pädagogische Akademien* i *Brefuspädagogische Akademien* prowadzą do absolutorium i tytułu zawodowego *Diplompädagogin / Diplompädagoge*.

Studenci kolegiów dla techników medycznych otrzymują następujące tytuły zawodowe:

- *Diplomierte Physiotherapeutin / Diplomierter Physiotherapeut*,
- *Diplomierte medizinisch-technische Analytikerin / Diplomierter medizinisch-technischer Analytiker*,
- *Diplomierte radiologisch-technische Assistentin / Diplomierter radiologisch-technischer Assistent*,
- *Diplomierte Diätassistentin und ernährungsmedizinische Beraterin / Diplomierter Diätassistent und ernährungsmedizinischer Berater*,
- *Diplomierte Ergotherapeutin / Diplomierter Ergotherapeut*,
- *Diplomierte Logopädin / Diplomierter Logopäde*,
- *Diplomierte Orthoptistin / Diplomierter Orthoptist*.

Studia w kolegiach dla położnych prowadzą do tytułu „położnej”.

Studia uniwersyteckie kończą się uzyskaniem następujących tytułów zawodowych/stopni naukowych:

- regularnie prowadzone studia:
  - *Diplom* – dyplom ukończenia studiów (po 8-12 semestrach),
  - *Bakkalaureat* – licencjat/inżynier (6-8 semestrów),
  - *Magister* – magister (2-4 semestry po uzyskaniu tytułu licencjata/inżyniera),
  - *Doktor* – doktor (4 semestry po uzyskaniu tytułu magistra lub dyplomu ukończeniu studiów).
- studia specjalne:
  - studia kończące się tytułami *Master of Advanced Studies (MAS)* i *Master of Business Administration (MBA)* (co najmniej 50 godzin w semestrze lub 35 godzin plus pisemna praca magisterska) lub innym tytułem magisterskim używanym w skali międzynarodowej,
  - studia mające w nazwie „*akademischer ...*” (co najmniej 30 godzin w semestrze).

Za zaliczenia w ramach studiów uniwersyteckich można przyznawać punkty zgodnie z zasadami Europejskiego Systemu Transferu Punktów (ECTS).

Studia w *Fachhochschule* kończą się dyplomem, a od 2002 r. również tytułami zawodowymi *Bakkalaureat* i *Magister* – podobnie jak w klasyfikacji tytułów uniwersyteckich. Absolwenci *Fachhochschule* mogą podjąć studia doktoranckie na uniwersytecie.

7. Kształcenie specjalne

Uczniowie mający specjalne potrzeby edukacyjne mogą kształcić się w szkołach specjalnych lub w formach integracyjnych w ogólnodostępnych szkołach podstawowych i średnich I stopnia. Rodzice mają prawo wybrać formę kształcenia dla swego dziecka. W zależności od potrzeb dziecka realizuje się specjalne programy nauczania i/lub odpowiednio dostosowane programy nauczania dla szkół ogólnodostępnych. W roku szkolnym 2002/03 ponad 50% ogółu uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi uczęszczało do klas integracyjnych.

W związku z brakiem odpowiednich przepisów ustawowych, kształcenie w formach integracyjnych w ostatnim (dziewiątym) roku obowiązkowej nauki prowadzi się obecnie wyłącznie w ramach projektów pilotażowych.

Specjalne programy dotyczące okresu przejściowego pomiędzy szkołą i rynkiem pracy są finansowane przez Ministerstwo Ubezpieczeń Społecznych i Ochrony Konsumentów i realizowane we współpracy ze szkołami.

Możliwości kształcenia zawodowego dla niepełnosprawnej i upośledzonej młodzieży

Latem 2003 r. znowelizowano Ustawę o kształceniu zawodowym, wprowadzając model „integracyjnego kształcenia zawodowego”. Ta zmiana stworzyła lepsze możliwości zatrudnienia niepełnosprawnej i upośledzonej młodzieży. Od tego czasu stale wzrasta liczba młodych ludzi objętych integracyjnym kształceniem zawodowym.

Ponadto uruchomiono kampanię „Przyuczenie do zawodu bez barier”, której celem jest informowanie społeczeństwa, zakładów pracy, niepełnosprawnych i upośledzonych młodych ludzi oraz ich rodziców o możliwościach integracyjnego kształcenia zawodowego. Ta kampania w mediach ma również uświadomić społeczeństwu konieczność stworzenia nowego wizerunku osób ze „specjalnymi umiejętnościami” oraz zachęcić jeszcze większą liczbę zakładów pracy do przyjmowania u siebie uczniów-terminatorów, w ramach integracyjnego kształcenia zawodowego.

8. Nauczyciele

Nauczyciele przedszkolni kończą 5-letni cykl kształcenia, rozpoczynający się w wieku 14 lat, lub 2-letni cykl kształcenia na poziomie policealnym.

Nauczyciele szkół podstawowych i średnich I stopnia muszą ukończyć 3-letnie studia w kolegium nauczycielskim.

Nauczyciele uczący w *allgemein bildende höhere Schule* muszą ukończyć studia uniwersyteckie prowadzące do tytułu zawodowego, które trwają co najmniej 4,5 roku.

Zależnie od nauczanego przedmiotu, nauczyciele szkół techniczno-zawodowych są absolwentami uniwersytetu lub zawodowego kolegium nauczycielskiego. Nauczanie teoretycznych i praktycznych przedmiotów technicznych w szkołach techniczno-zawodowych wymaga odpowiedniego doświadczenia zawodowego.

Nauczyciele szkół podstawowych nie specjalizują się w nauczaniu określonych przedmiotów, natomiast nauczyciele szkół średnich I i II stopnia specjalizują się w dwóch przedmiotach. Nauczyciele są zatrudniani przez rząd federalny lub władze Landu (jako urzędnicy państwowi).

Nauczyciele w kolegiach dla techników medycznych i kolegiach dla położnych kształcą się na specjalistycznych kursach (po ukończeniu kształcenia ogólnego).

9. Aktualne reformy i debaty w dziedzinie edukacji

• Tematyka debat i reformy w oświacie

Wiosną 2003 r. Federalny Minister Elisabeth Gehrler utworzyła Komisję Przyszłości, której zadaniem jest zapewnianie i podnoszenie jakości kształcenia w szkołach oraz opracowanie katalogu środków służących ściśle ukierunkowanym reformom. Ta grupa niezależnych ekspertów opracowała plan definiujący siedem obszarów działania i 30 pojedynczych środków, które zostały następnie szeroko przedyskutowane podczas ponad 100 spotkań i dyskusji w Internecie, w ramach inicjatywy „Klasse: zukunft” (www.klassezukunft.at).

14 lutego 2005 r. proponowane reformy były przedmiotem dyskusji w ramach dialogu o reformie edukacji w centrum Hofburg, z udziałem członków rządu federalnego, gubernatorów Landów, przedstawicieli wszystkich czterech partii reprezentowanych w Parlamencie, partnerów społecznych, przewodniczących regionalnych komisji edukacji, ekspertów reprezentujących edukację, naukę i biznes, przedstawicieli partnerów szkolnych oraz różnych grup interesów, a także ekspertów międzynarodowych.

Podczas ogólnej debaty omówiono szeroką tematykę, którą można podzielić na trzy najważniejsze obszary:

- dostosowanie kształcenia do wymogów współczesnego świata pracy,
- wyraźniejsze ukierunkowanie nauczania na potrzeby dzieci,
- profesjonalizacja zawodu nauczycielskiego (lepsze przygotowanie pedagogiczne i praktyczne nauczycieli).

10 elementów reformy

„Nowa szkoła” – dostosowanie kształcenia do wymogów współczesnego świata pracy

1. Pięciodniowy tydzień nauki

W przyszłości dzieci w przedziale wiekowym 6-14 lat nie powinny mieć więcej „dni roboczych” niż ich rodzice.

2. Opieka dzienna

Dostosowanie szkoły do wymogów współczesnego świata pracy wymaga wprowadzenia programów opieki dziennej we wszystkich szkołach dla dzieci i młodzieży w przedziale wiekowym 6-14 lat. Rodzice sami decydują o tym, czy chcą korzystać z tej możliwości.

„Nowa szkoła” – wyraźniejsze ukierunkowanie nauczania na potrzeby dzieci

3. Nauka języków od wczesnego dzieciństwa – zapisywanie dzieci na zajęcia językowe rok przed rozpoczęciem nauki w szkole
4. Stawianie ambitnych zadań przed uczniami uzyskującymi dobre wyniki i zapewnianie pomocy uczniom uzyskującym słabe wyniki / dostosowanie kształcenia wyrównawczego do potrzeb dzieci
5. Rozszerzenie kampanii „Przygotowany do czytania” – koncentracja na rozwijaniu umiejętności czytania u chłopców

Każda szkoła ma prowadzić ocenę w sposób ciągły, aby podnieść poziom umiejętności czytania.

6. Promowanie matematyki i przedmiotów ścisłych

„Nowa szkoła” – profesjonalizacja zawodu nauczycielskiego

7. Obowiązkowe doskonalenie nauczycieli

Doskonalenie nauczycieli dostosowane do popytu

Nacisk na doskonalenie nauczycieli w miejscu pracy

Przesunięcie terminów kursów doskonalenia nauczycieli na okres, w którym nie prowadzi się zajęć dydaktycznych.

8. Uniwersytet Edukacji

Współpraca 50 placówek w ramach jednej struktury

Doskonalenie zawodowe wszystkich nauczycieli na Uniwersytecie Edukacji

9. Podnoszenie kwalifikacji kadry kierowniczej – Akademia Zarządzania

10. Dalszy rozwój inspektoratu szkolnego

Równie istotne znaczenie ma sfinalizowanie prac nad standardami wymagań. W Austrii standardy wymagań mają charakter normatywny i określają umiejętności, które uczniowie muszą trwale rozwinąć do danego roku nauki w szkole (IV klasa /język niemiecki, matematyka/ i VIII klasa /język niemiecki, matematyka i język angielski/). Standardy koncentrują się na zasadniczych aspektach nauczanych przedmiotów i przedstawiają oczekiwane osiągnięcia w nauce. Zdefiniowane zostały podstawowe umiejętności w zakresie poszczególnych przedmiotów, które mają istotne znaczenie dla dalszej edukacji szkolnej i kształcenia zawodowego. Standardy wymagań określają w sposób konkretny i normatywny przewidywane efekty, do których osiągnięcia należy dążyć w procesie dydaktycznym.

• Reformy w szkolnictwie wyższym

Reforma uniwersytetów

W 1999 r. znowelizowano Ustawę o studiach uniwersyteckich (*Universitäts-Studiengesetz*), wprowadzając trójstopniowy system studiów na wszystkich kierunkach z wyjątkiem pedagogiki, medycyny i stomatologii, ponieważ na tych kierunkach istnieją wyłącznie studia prowadzące do dyplomu. W przyszłości studia prowadzące do dyplomu zostaną całkowicie zastąpione studiami licencjackimi i magisterskimi. W semestrze zimowym 2004 r. istniały już 172 programy studiów licencjackich i 217 programów magisterskich.

Ustawa o uniwersytetach, która weszła w życie w październiku 2002 r. i została w pełni wdrożona 1 stycznia 2004 r., nadaje uniwersytetom pełną osobowość prawną. Nowych pracowników zatrudnia się obecnie w uniwersytetach na podstawie umów prawa prywatnego. Uniwersytety są finansowane z globalnego budżetu, ustalanego na okres trzech lat, na podstawie umów o usługach publicznych, w których usługi, jakie mają świadczyć Federalne Ministerstwo i uniwersytety, określa się w drodze negocjacji. Pierwszy okres obowiązywania umów o usługach publicznych obejmuje lata 2007-2009. Po upływie tego czasu każdy uniwersytet składa roczne sprawozdanie o stanie wykonania umowy o usługach publicznych oraz stanie wiedzy. Sprawozdania finansowe z wykonania budżetu składa się zgodnie z obowiązującym w instytucjach komercyjnych systemem rachunkowości. 20% całego budżetu każdego uniwersytetu stanowią środki przyznane na podstawie algorytmu. W algorytmie tym należy uwzględnić wskaźniki dotyczące dydaktyki, działalności badawczo-rozwojowej oraz rozwoju nauk humanistycznych i celów społecznych.

Akredytacja

Od 1999 r. obowiązuje Ustawa o akredytacji uczelni prywatnych. W celu przeprowadzania akredytacji utworzono w 2000 r. niezależną Radę Akredytacyjną, w której skład wchodzi eksperci z uniwersytetów europejskich. Dotychczas akredytację uzyskało 9 prywatnych uczelni. Uczelnie akredytuje się maksymalnie na pięć lat. Przedłużenie akredytacji wymaga ponownego złożenia wniosku przed upływem terminu. Zadaniem Rady Akredytacyjnej jest również ciągła i bezstronna kontrola jakości w akredytowanych uczelniach prywatnych.

Fachhochschulen

Od 2002 r. *Fachhochschulen* mogą prowadzić studia licencjackie/inżynierskie i magisterskie. Nakład pracy studenta w wymiarze czasowym określa się za pomocą punktów ECTS. Coraz szerzej wykorzystuje się elementy kształcenia na odległość.

W roku akademickim 2004/05 *Fachhochschulen* kształcą łącznie w ramach 136 programów studiów (w tym 36 programów studiów licencjackich/inżynierskich). Prowadzone są studia na kierunkach Ekonomia, Turystyka, Nauki techniczne, Informacja i technologia informacyjna, Media i projektowanie oraz studia interdyscyplinarne i studia w dziedzinie zdrowia i opieki społecznej.

Opracowanie: Austriackie Biuro Eurydice

Bardziej szczegółowe informacje o systemach edukacji w Europie można znaleźć w prowadzonej przez EURYDICE bazie danych EURYBASE (<http://www.eurydice.org>).

Ostatnia aktualizacja: marzec 2005